

Формування творчої складової діяльності студентів-музикантів в умовах комп'ютеризації освіти

Сучасні процеси розвитку суспільства вимагають від системи професійної освіти формування творчої особистості, що здатна ефективно вирішувати питання соціального добробуту держави. В цих умовах актуальною проблемою є розробка теоретичних і практичних основ управління навчально-творчою діяльністю студентів вищого педагогічного закладу з метою формування вихователя майбутніх соціально активних членів суспільства. Ця теза знаходить своє підтвердження і у стратегічних завданнях, визначених Національною програмою “Освіта” (Україна ХХІ століття). Їх теоретичне й практичне розв’язання зумовлює необхідність дослідження педагогічною наукою широкого кола питань інноваційних технологій підготовки майбутнього фахівця, зокрема вчителя музики, здатного до самореалізації, самовдосконалення в навчально-творчій та професійній діяльності.

Слід зазначити, що **навчально-творча діяльність** – це складний процес, який забезпечує якість, художню повноцінність викладання вчителем навчального матеріалу, підвищує ефективність виховного впливу на учня. Саме у процесі такої діяльності виявляються індивідуальні особливості студентів, їх творчий потенціал, а також має місце удосконалення форм і знарядь діяльності. Означена діяльність включає такі компоненти: мотиваційність (позитивне ставлення до професійної роботи з дітьми, інтерес до навчання, потреба у творчій обробці дитячого пісенного репертуару); оцінність (музично-естетичні оцінки, стилістичні ідеали, переконання в сфері професійної підготовки); обдарованість (музичні, інтерпретаторські здібності); тезаурус (професійно-виконавські знання, уміння й навички); творча самостійність (своєрідність виконавських дій, незалежність у роботі, дійовий самоконтроль, музично-інтерпретаторська активність).

Слід зазначити, що сьогодні вищі педагогічні заклади активізують свою роботу щодо впровадження новітніх технологій навчання, але все ж таки залишаються очевидними об’єктивні і суб’єктивні протиріччя: між збільшенням обсягу інформації і реальними можливостями використання її в педагогічному процесі, обмеженому часовими, матеріальними і просторовими рамками; між змінами у змісті, характері, об’єктах, засобах і можливістю відображення цих змін у педагогічному процесі; між задачами, що застосовуються у процесі навчання і наявним рівнем знань, умінь, навичок, розумового розвитку студентів.

Процеси гуманітаризації та гуманізації освіти спрямовані саме на особистість, на так званий “людський фактор.” Переведення акценту на студента, який творчо працює і зацікавлений у своїй діяльності та її наслідках – є визначальним фактором розвитку педагогічної системи. Безперечним є факт, що для того, щоб студент багато і плідно працював, йому необхідно забезпечити роль не стороннього спостерігача, а людини, яка вміє приймати рішення і широко застосовує це вміння при визначенні компонентів педагогічної системи (цілей принципів, змісту, методів, форм організації діяльності).

Провідною педагогічною умовою інтенсифікації навчально-творчої діяльності виступає розвиток творчої самостійності, яка максимально забезпечує самовдосконалення

особистості вчителя, націлює на індивідуальне, професійне зростання. Створення системи управління навчально-творчою діяльністю студентів базується на застосуванні принципів гуманізації та науковості, які, у свою чергу, ґрунтуються на:

- потребі забезпечити мотивацію студентів до навчально-творчої діяльності в умовах комп'ютеризації освіти;
- застосуванні способів дій, які б сприяли виведенню студентів на рівень самоуправління у навчально-творчій діяльності;
- використанні функціонально повної системи діяльності (розпізнавання, оцінювання, перетворення);
- допомозі кожному студенту просуватися вперед від відомого до невідомого, від простого до складного, від зрозумілого до незрозумілого.

Аналіз досліджень використання комп'ютерних технологій у різних галузях педагогічної підготовки дозволив зробити висновки про те, що саме застосування таких технологій у музиці дозволить розширити сферу навчально-творчої діяльності і найбільш за все виявить свою ефективність під час написання музики та її аранжування. З 1999-2000 навчального року в Житомирському державному педагогічному університеті імені Івана Франка у навчальні плани спеціальності "Початкове навчання. Музика" був введений спецкурс "**Основи сучасного аранжування на комп'ютері**", основною метою якого стала інтеграція комплексу професійних і особистісних якостей студентів в процесі навчально-творчої діяльності.

Зазначений курс розрахований на чотири семестри і складається з чотирьох розділів:

1. знайомство з комп'ютером та вивчення ОС "Windows". Робота з текстовими редакторами.
2. ознайомлення з основними напрямками та стилями у сучасній естрадній музиці.
3. музичний синтезатор: можливості та принципи роботи. Аранжування за допомогою музичного синтезатора.
4. вивчення комп'ютерних програм "**Band-in-a-Box**" та "**Cakewalk**". Аранжування за допомогою вищезгаданих програм.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- збагачення музичного кругозору та організація художньо-оціночної діяльності, як складової компоненти навчально-творчої діяльності студентів;
- ознайомлення студентів з основними прийомами аранжування творів на комп'ютері;
- розвиток практично-творчого відношення студентів до різних напрямків у музичному мистецтві;
- підвищення рівня ідейно-художнього виховання майбутніх педагогів засобами музичного мистецтва;
- озброєння студентів знаннями та навичками, необхідними для самостійної оцінки сучасної естрадної музики.

Зазначимо, що саме третій та четвертий розділи курсу сучасного аранжування на комп'ютері дозволили ефективно забезпечити вирішення поставленої проблеми, і тим самим зінтегрувати всі знання, навички та уміння студентів, які вони одержали під час вивчення музично-теоретичних дисциплін, а також використати матеріал курсів інформатики, психології. Ці розділи присвячені безпосередньо вивченню змісту та принципів практичної роботи музичних редакторів "**Band-in-a-Box**" та "**Cakewalk**", відкриття MIDI- файлів вищезгаданими програмами; послідовність написання музики: (відкриття нового файлу, вибір треків та присвоєння кожному певного звуку, введення контролерів, запис по частинках; копіювання та перенесення окремих фрагментів, зміна

тональності, темпові зміни, система квантажування, остаточне редагування, конвертування та збереження інформації).

Практичні і лабораторні заняття в рамках спецкурсу базуються на спеціально розробленій методиці, яка передбачає цілеспрямований розвиток творчої самостійності студентів у процесі навчально-творчої діяльності, індивідуальний підхід, етапність проведення занять. Кожний з етапів характеризувався певними завданнями та необхідними засобами педагогічного впливу. Ці завдання можна класифікувати таким чином:

- Ø завдання, націлені на створення інтерпретаторської концепції;
- Ø завдання, спрямовані на її реалізацію;
- Ø завдання, орієнтовані на коригування, адекватну оцінку власної творчої діяльності.

Визначені завдання обумовили і вибір методів, які включають:

- а систематичне створення ситуацій вибору для студентів;
- а створення пошукових ситуацій, що спрямовані на формування незалежності суджень, уміння знаходити декілька варіантів розв'язання проблеми;
- а використання системи творчих завдань з елементами імпровізації;
- а переважно діалогічну форму навчання.

Перший етап включає підготовку студентів до інтерпретаторської діяльності: надання викладачем необхідних пояснень та інструкцій; виконання вправ творчого спрямування (створення гармонічного плану мелодії, визначення ритмічного малюнку супроводу, вибір стилю музики); ознайомлення зі спеціальним навчальним матеріалом (орієнтовний репертуарний список); вивчення відповідної науково-методичної літератури.

Другий етап має співтворчий характер, що виявляється у виконанні студентами завдань, спрямованих на активізацію музичного мислення (власне редагування певних музичних фрагментів, добір тембральних співзвуч тощо.); спільному з викладачем аналізі аранжування популярних естрадних зразків.

Третій етап зорієнтований на самостійну роботу студентів над музичними творами, в центр якої покладено вдосконалення творчих якостей студентів. У межах визначеного етапу керівна роль викладача зберігається, але, практично, носить консультативний характер.

Четвертий етап відрізняється творчим та цілком самостійним проведенням усіх форм роботи: вирішення завдань слухового самоконтролю (самооцінка власної аранжації, рецензія на роботу свого колеги, порівняльний аналіз аранжації одного й того ж музичного фрагменту, зробленого різними студентами); фіксація власних надбань (ведення зошиту творчих досягнень).

Впровадження комп'ютерів у сферу освіти змінює форми, зміст, засоби навчання, наближає його до реалій сучасного життя. Основним завданням викладача в такому разі є розвиток особистості того, хто вчиться, творчий пошук в організації навчального процесу, добір, розробка і вибір найкращих і найдоцільніших для навчання програмних продуктів. Отже, введення у навчальний процес інноваційних технологій та загальна спрямованість педагогічного процесу на розвиток творчої особистості студента значною мірою вплине на формування майбутнього вчителя музики XXI століття.